

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИТОРИКА

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*
для всіх освітніх програм

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28.08. 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Риторика
Викладач (-і)	Ярослав Григорович Мельник
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-10 моб. 067 730 58 26
E-mail викладача	yaroslav.melnyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	Кредитів ЄКТС – 3 кредити (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Надання консультативної допомоги при підготовці презентацій та захисту теоретичного матеріалу

2. Анотація до навчальної дисципліни

Курс «Риторика» для студентів спеціальності «Англійська мова і література», а також романо-германські мови загалом планується в ракурсі цієї ж дисципліни, яка викладається у середніх навчальних закладах. Риторика програмується для середніх шкіл у обсязі класичної риторики, а для студентів, які навчаються за програмою бакалавр у формі «неориторика». У рамках університетського курсу розглядається класична та неориторика. Студенти-філологи виконують роботи, які складаються з двох основних сегментів: написання конспекту-реферату з історії та теорії риторики та підготовки доповіді з проблем неориторики та дискурсології поч. ХХІ століття. Усна доповідь готується у рамках запропонованих тем, обов'язковим є усний виклад – презентація теми та проведення дискурсії обговорення у рамках живомовної комунікації.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

3.1. **Мета вивчення дисципліни є:** надання інформації з історії формування методології риторики від античності до наших днів. Виокремлення у окремий сегмент риторики початку ХХІ століття та вивчення основних умов формування інформаційного середовища, морально-етичних норм та ін.

3.2. Основними **цілями є:** вивчення правил академічного висвітлення інформації з дотриманням логічних, граматичних, орфоепічних, комунікативних норм, а також міжкультурної комунікації.

4. Програмні компетентності та результати навчання

4.1. **Загальні компетентності:** упродовж вивчення курсу студенти повинні досягнути теоретичний курс – історію та теорію риторики в обсязі історичного розвитку та основних періодів, починаючи від античності і дозоровження неориторики – кін. ХХ – поч. ХХІ ст.

а) володіти інформацією щодо природи, функцій та дискурсологічної специфіки мови;

б) основними специфіками організації комунікативного простору;

в) особливості міжкультурної комунікації;

г) особливостями етико-правових норм комунікації;

д) культурно-естетичними засобами комунікації;

е) соціологічно-комунікативним феноменом у організації простору. Комунікативні фахові компетентності: оволодіти навиками соціокультурної міжкультурної комунікації.

4.2. **Результати** навчання; полягають у вивченні історії риторики, формування комунікативних традицій та стилістичної відмінності. Набути навиків у сприйнятті та опрацюванні інформаційних блоків; умінні вести дискусії і умінні рецептувати інформацію та оцінювати за прагматичними, аксіологічними, світоглядними, гендерно-віковими критеріями; умінні укладати інформаційні сегменти у цілісну картину світу; відстежувати тактику та стратегію комунікативних меседжів.

5. Організація навчання

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
		II	вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Лекція	Практичне заняття	Самостійна робота
Тема 1. Історія риторики та літературної традиції. 1.1. Риторика як форма культурного існування соціуму; 1.2. Культура Античності та культура публічного слова в античну епоху; 1.3. Основні правила та закони оприлюднення інформації; 1.4. Антична риторика як одна із засад формування європейської культури	2	2	10
Тема 2. Риторика від Середніх віків до XXI століття – два основні періоди у історії риторики. 2.1. Риторика епохи Відродження та Просвітництва; 2.2. Криза риторики та її повний занепад; 2.3. Відродження риторики у XX столітті; 2.4. Зміна парадигми риторики: риторика та неориторика – конфлікт методологій	2	6	4
Тема 3. Риторика XXI століття. 3.1. Основні умови та вимоги до неориторики та публічного слова. 3.2. Нові критерії та стандарти у формуванні інформаційного поля; 3.3. Дискурсологія та наратологія: ЗМІ та інформаційний простір у контексті нової методології.	2	2	4
Тема 4. Академічний дискурс в умовах неориторики. 4.1. Академічна комунікація: традиції та новаторство; 4.2. Психологічно-когнітивні засади нового академічного дискурсу; 4.3. Соціально-культурологічні умови формування інформаційного простору; 4.4. Академічна комунікація поч. XXI ст. як оновлений інформаційний простір; 4.5. Науково-соціометричні параметри сучасного інформаційного середовища та адаптивні механізми при необхідності інтеграції	2	0	6

Тема 5. Сучасний інформаційний простір. 5.1. Інформаційна безпека; 5.2. Стилi та жанри сучасного дискурсу; 5.3. Проблеми сучасної дискурсології.	2	2	6
Тема 6. Етико-правові та стилістичні особливості сучасних нарацій. 6.1. Мас-медіа та соціальні мережі у рамках прав людини та психічного здоров'я.	2		6
Тема 7. Культурологічні особливості комунікацій. 7.1. Когнітологія, наратологія; 7.2. Агентність комуніканта; 7.3. Мовець як маніфестатор соціоментального простору; 7.4. Моделювання комунікативного простору; 7.5. Мас-медійні технології; 7.6. Екологія комунікативного простору.	2		6
Тема 8. Міжкультурна комунікація. 8.1. комунікація та соціокультурні динаміки; 8.2. Контруситнісь та соціокультурний дисонанс у контексті моделювання комунікативного простору; 8.3. Табу у міжкультурній комунікації; 8.4. Комунікативні сценарії у міжкультурній комунікації	2	2	6
Тема 9. Комунікація та комунікативні системи інтернету. 9.1. Комунікації та моделювання інтернет-павутини; 9.2. Комунікація і соціальні мережі; 9.3. Безпека особи у системі інтернет комунікацій.	2		6
Тема 10. Риторика та комунікація в умовах інформаційної війни. 10.1. Феномен інформаційної агресії та інформаційної війни; 10.2. Безпека особистого інформаційного простору; 10.3. Фейк як феномен інформаційної дезорієнтації; 10.3. Етика та міжнародні корми у рамках інформаційної агресії	2	2	6

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ЄCTS-шкалою. Оцінювання на основі 100-бальної шкали (Див.: пункт „8.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Загальні 100 балів включають: 50 балів за реферативний виклад історії та теорії риторики; 25 балів підготовки презентації та презентація матеріалу на запропоновану тему з проблем сучасної неориторики (політичної) з супутнім
-----------------------------------	---

	аналізом комунікативної поведінки лідерів країн, працівників ЗМІ та ін. на поч. ХХІ століття; 25 балів уміння проводити дискусії, полеміки, вести структуровану етично збалансовану комунікацію; коректно формувати текстовий (вербальний) процес.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально-конкретне та емпірично-верифіковане висвітлення питань
Семінарські заняття	За 5-ти бальною шкалою
Підсумковий контроль	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50 балів
7. Політика навчальної дисципліни	
Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування у відповідності Положення 1 і Положення 2.	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Абрамович С.Д., Чикарькова М.Ю. Риторика. Львів, 2001. 2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2004. 3. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної деавітології. Львів, 2000. 4. Єрушевич Г.Д., Мельник Я.Г. Вступ до риторики. Івано-Франківськ, 2002. 5. Куньч З. Риторичний словник. Київ, 1997. 6. Мацько Л.І., Мацько О.М. Риторика. Київ, 2003. 7. Мельник Я.Г. Пролегомени до українського дискурсу. Івано-Франківськ, 2023. 8. Мельник Я.Г. Спічрайтинг. Івано-Франківськ, 2019. 9. Сагач Г.М. Золотослів. Київ, 1993. 10. Сагач Г.М. Риторика. Київ, 2009. 11. Тимошенко Н.Л. Корпоративна культура: діловий етикет. Київ, 2006. 12. Томан І. Мистецтво говорити. Київ, 1989. 13. Штромайєр. Г. Політика і мас-медіа. Київ, 2008. 	

Викладач к.ф.н., професор Мельник Ярослав Григорович